

Hazai és globális gazdasági és pénzügyi trendek

2014. november hó

BanKonzult

Pénzügyi és Gazdasági Tanácsadó Kft.
1016 Budapest, Piroska utca 5.

TARTALOM

1. A magyar GDP növekedési üteme továbbra is Európa élvonalában van..... 5
2. A Kkv szektorban lévő vállalatok növekedésével javulna a termelékenység Magyarországon 6
3. Magyarország külfölddel szembeni finanszírozási képessége a legmagasabb az Európai Unióban..... 8
4. A nem teljesítő lakossági hitelek aránya tovább emelkedett Magyarországon..... 9
5. Magyarországon a beruházások kitartóan növekednek..... 10
6. Fokozatosan csökkenhet a magyar államadósság finanszírozásának költsége..... 12
7. K+F ráfordítások terén Magyarország kezd felzárkózni az uniós átlaghoz..... 13
8. Javult Magyarország versenyképessége az elmúlt egy évben 15
9. A foglalkoztatás terén rekord év lehet 2014, a magyar gazdaságtörténelemben.. 17
10. Magyarországon továbbra is magas a munkát terhelő adók szintje 18
11. A kiskereskedelemben kitart a pozitív trend 19
12. Jelentősen megnőtt a bankok állampapír állománya Magyarországon..... 21

2014. november hónap legfőbb hazai és globális gazdasági és pénzügyi trendjei

- A magyar GDP 3,2%-kal haladta meg az előző évi azonos időszakban látott szintet, ennél csak a lengyel és a román gazdaság volt képes kissé gyorsabb fejlődést felmutatni. Az Európai Unióban a magyar gazdaság növekedésének üteme volt a harmadik leggyorsabb 2014 harmadik utolsó előtti negyedében. Éves összehasonlításban az unióban átlagosan 1,3%-kal nőtt a növekedés. A közeljövőben nehezebb lesz tartani a fejlődés jelenlegi ütemét Magyarországon, ezért olyan lépéseket kell tenni, ami ösztönzőleg hat a gazdaságra.
- A magyar gazdaság felzárkózása szempontjából különösen fontos, hogyan alakul a KKV szektor teljesítménye, mivel a versenyszférában dolgozók több mint 70%-a itt dolgozik. Az eddigi adatok azt mutatják, hogy jóval hatékonyabban működnek a közepes méretű vállalatok, mert itt kétszer magasabb az egy foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték, mint a mikro vállalatoknál. Az egyik módja, hogy az egy főre jutó termelésben utolérjük a fejlett európai országokat az, ha a magyar KKV-k átlagléttségében is növekedést tudunk elérni.
- Az Európai Bizottság őszi előrejelzése szerint 2014-ben Magyarország külfölddel szembeni nettó finanszírozási képessége elérheti a GDP 8,3%-át, ami a legmagasabb lenne az Európai Unióban. Ez kiemelkedően magas, hiszen az uniós átlag csak a GDP 1,7%-a, és a második helyen álló Hollandiát 1,2 százalékponttal haladja meg a magyar adat. Hazánknak viszont szüksége van erre a jelentős finanszírozási többletre, mert 1995 és 2009 között átlagosan több mint a GDP -5%-a volt évente a nettó külfölddel szembeni finanszírozási képessége. A jelenlegi irány biztosítja, hogy Magyarország sok év eladósodása után végleg felszámolhatja a külső adósságát.
- A nem teljesítő lakossági hitelek aránya Magyarországon 2014 harmadik negyedében 19,4%-os rekord magasságba emelkedett. Ezek között a hitelek között túlnyomó részben az egy évnél régebben nem fizető adóssok szerepelnek (a teljes hitelállomány 14,8%-a ilyen), ezekben az esetekben már rendkívül alacsony annak az esélye, hogy az adósság valamikor is törlesztésre kerüljön. A jelenlegi helyzet a fizetéseképtelen adóssoknak és a pénzügyi intézményeknek sem kedvező. A társadalom egy része kedvezőtlenül érintett, így a kialakult helyzet az egész gazdaságra negatív hatással van.

- A magyar gazdaságban továbbra is rendkívül intenzív a beruházások volumenének növekedése. 2014 harmadik negyedében 16,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbi időszakban tapasztalt szintet. Külön kedvező, hogy a gép- és berendezés beruházások az átlagnál gyorsabban 22,2%-kal növekedtek, mivel ezek a típusú beruházások nagyobb mértékben járulnak hozzá a gazdasági termelés növekedéséhez. Viszont több egyedi tényező kifizetése miatt 2015-ben már nehezebb lesz fenntartani a jelenlegi kedvező folyamatot.
- Az Európai Bizottság becslése szerint a magyar állam 2014-ben a GDP 4,1%-át fordíthatja adósság finanszírozására. Jövőre, hosszú idő után először, 4%-os határ alá csökkenhet ez az összeg: 2015-ben várhatóan a GDP 3,9%-a lehet ez az érték. Ez 2013-hoz képest komoly javulást jelenthet, amikor még a GDP 4,6%-a volt az állam kamatkifizetése. A magyar adósság finanszírozási terhe folyamatosan csökken, de ennek ellenére is magasabb, mint a 2,6%-os uniós átlag, holott a magyar államadósság/ GDP mutató már jelentős mértékben az uniós átlag alatt van.
- Magyarországon az Európai Unióhoz való csatlakozás óta jelentős mértékben nőttek a kutatási és fejlesztési ráfordítások, így ezen a téren csökkent a különbség a fejlettebb európai gazdaságokhoz képest. 2004-ben összesen 0,91 százalékpont volt Magyarország lemaradása az uniós átlag GDP arányos K+F ráfordításokhoz mérten. Ez 2013-ban már csak 0,61 százalékpont volt, mert a magyar K+F aktivitás gyorsabban növekedett, mint az uniós átlag. A fejlődés ellenére még mindig csak az uniós arány 70%-a fordítódik kutatásra, ezért fontos ezt a tevékenységet tovább erősíteni.

Jelenség

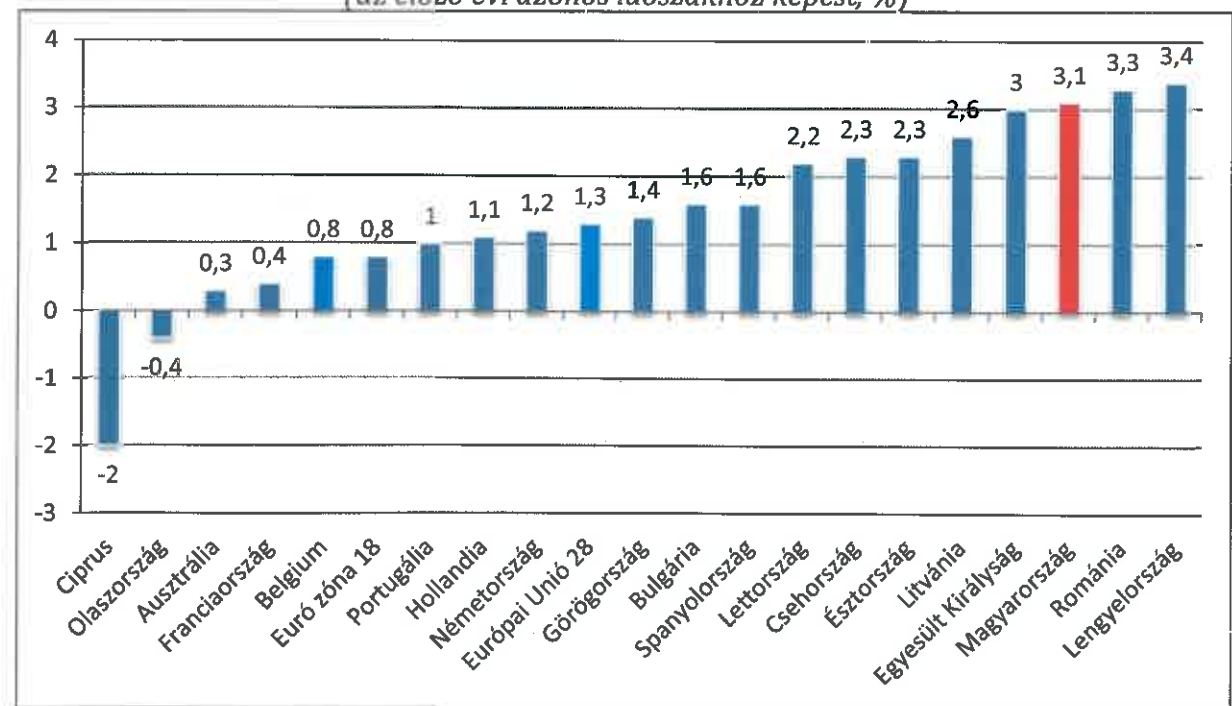
1. A magyar GDP növekedési üteme továbbra is Európa élvonalában van

A magyar GDP 3,2%-kal haladta meg az előző évi azonos időszakban látott szintet, ennél csak a lengyel és a román gazdaság volt képes kissé gyorsabb fejlődést felmutatni. Az Európai Unióban a magyar gazdaság növekedésének üteme volt a harmadik leggyorsabb 2014 utolsó előtti negyedében. Éves összehasonlításban az unióban átlagosan 1,3%-kal nőtt a növekedés. A közeljövőben nehezebb lesz tartani a fejlődés jelenlegi ütemét Magyarországon, ezért olyan lépéseket kell tenni, ami ösztönzőleg hat a gazdaságra.

Folyamat

Negyedéves alapon a növekedési ütem 0,5%-os volt az előző negyedévhez képest, ami visszaesést jelentett 2014 első félévéhez viszonyítva. Ez a lassulás jelentős mértékben a külső gazdasági környezet gyengülésére vezethető vissza. A gyenge európai gazdasági növekedés, az orosz-ukrán válság hazánk gazdaságára is negatív hatással volt. A lassabb emelkedés ellenére 2014 első kilenc hónapjában átlagosan 3,6%-kal nőtt a belföldi gazdaság, ez 2006 óta nem látott növekedési ütemet jelentett. A magyar gazdaság európai viszonylatban is jól teljesített, ahogy az 1. sz. ábrán látható:

A GDP változása 2014 harmadik negyedében
(az előző évi azonos időszakhoz képest, %)

Forrás: Eurostat

1. sz. ábra

2015-ben nehezebb lesz fenntartani a 2014-ben elért növekedési ütemet, mert a gazdaságba érkező uniós források összege várhatóan csökken, ami visszafogja majd a beruházásokat. A relatív alacsonyabb uniós források negatív hatását célszerű gazdaságpolitikai lépésekkel ellensúlyozni, előtérbe kell helyezni a magánberuházások erősítését. A 2014. évnél gyengébb növekedési teljesítmény esetén is valószínűleg 2015-ben éri el újra a magyar GDP a pénzügyi válság előtt látott rekord szintet, így körülbelül 7 év elteltével tudja majd hazánk ledolgozni a válságban elszenvedett veszteségeket.

Eredmény

Magyarországon az elmúlt évekhez képest 2014-ben kiemelkedő lehet a gazdasági növekedés üteme ez részben egyszeri tényezőknek is köszönhető, de jövőre várhatóan lassulhat ez a növekedés. Ezért olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek a magánszektor beruházási hajlandóságát erősítik. Ebben segíthet a Növekedési Hitelprogram kiterjesztése 2015 évre. Hosszútávon fontos lenne a lakossági beruházásokat is támogatni, mert a lakóingatlanok energiahatékonysági beruházásai kedveznének a gazdaságnak.

Jelenség

2. A Kkv szektorban lévő vállalatok növekedésével javulna a termelékenység Magyarországon

A magyar gazdaság felzárkózása szempontjából különösen fontos, hogyan alakul a Kkv szektor teljesítménye, mivel a versenyszférában dolgozók több mint 70%-a itt dolgozik. Az eddigi adatok azt mutatják, hogy jóval hatékonyabban működnek a közepes méretű vállalatok, mert itt kétszer magasabb az egy foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték, mint a mikró vállalatoknál. Az egyik módja, hogy az egy főre jutó termelésben utolérjük a fejlett európai országokat az, ha a magyar Kkv-k átlagléttségében is növekedést tudunk elérni.

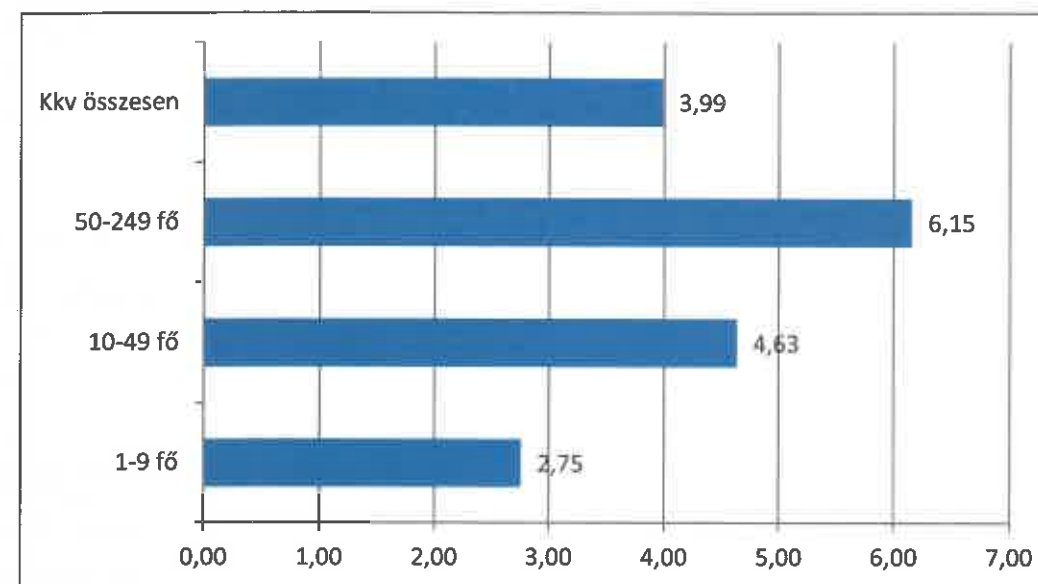
Folyamat

2012-ben a teljes vállalati szektoron belül a Kkv-k feleltek a bruttó hozzáadott érték 53,7%-áért, ami nem sokkal maradt el az EU-28-as átlag 57,9%-a mögött. Létszám alapján 71,3% a magyar Kkv-k súlya az uniós 67,2%-hoz képest. Azaz arányaiban több alkalmazottal, kisebb hozzáadott értéket termeltek a kis- és közepes méretű vállalatok európai társaikhoz képest. Ez nagy részben azért lehet, mert a legalább 10 főt foglalkoztató vállalatok száma csak 5,1%-a volt az összes magyarországi vállalatnak, ami

az ötödik legkisebb az adatokat közlő uniós országok között és elmarad a 7,3%-os EU-28-as átlagtól. A kisebb méretű vállalatok egy főre jutó hozzáadott értéke alacsonyabb a nagyobb vállalatoknál mért értéktől, ahogy azt a 2. sz. ábra is mutatja:

Hozzáadott érték/ foglalkoztatott arányának alakulása vállalatok mérete szerint,

(millió Ft/fő, 2012)

Forrás: KSH

2. sz. ábra

A magyar vállalatok közül túl sok a mikró méretű vállalkozás (1-9 fő), ha ezeknek egy jelentős része kisméretű vállalkozássá nőne, akkor az a magyar gazdaság versenyképessége javulna. Ennek elősegítéséhez felül kellene vizsgálni a vállalatok árbevételéhez és az alkalmazottak számához kapcsolódó szabályozásokat. Emelni kellene a létszámokhoz és az árbevételekhez tartozó limiteket, amennyiben ezek 50 fő alatti vállalatokat már érintenek, de 10 fő alattiakat még nem.

Eredmény

Ahhoz, hogy tartósan növekedni tudjon a magyar gazdaság, nem csak a foglalkoztatás növelésére van szükség, hanem az egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott értéknek (azaz a termelékenységnek) is emelkedni kellene. Mivel a Kkv szektor a legnagyobb foglalkoztató Magyarországon, ezért kiemelten fontos, hogy ebben a szegmensben javuljon a termelékenység, amit a vállalatok átlagos méretének növelésével lehetne elérni. A jövőben célszerű gazdaságpolitikai eszközökkel segíteni a mikrovállalatok erősödését, ez főleg az adminisztrációs terhek csökkentésével oldható meg.

Jelenség

3. Magyarország külfölddel szembeni finanszírozási képessége a legmagasabb az Európai Unióban

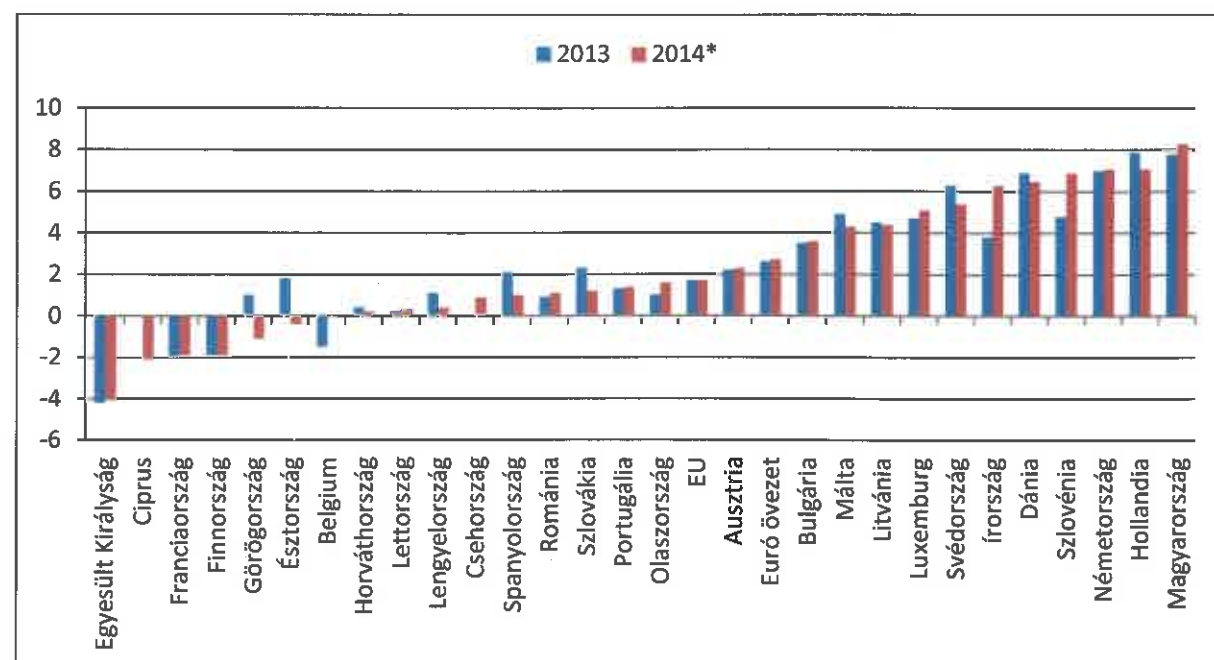
Az Európai Bizottság őszi előrejelzése szerint 2014-ben Magyarország külfölddel szembeni nettó finanszírozási képessége elérheti a GDP 8,3%-át, ami a legmagasabb lenne az Európai Unióban. Ez kiemelkedően magas, hiszen az uniós átlag csak a GDP 1,7%-a, és a második helyen álló Hollandiát 1,2 százalékponttal haladja meg a magyar adat. Hazánknak viszont szüksége van erre a jelentős finanszírozási többletre, mert 1995 és 2009 között átlagosan több mint a GDP -5%-a volt évente a nettó külfölddel szembeni finanszírozási képessége. A jelenlegi irány biztosítja, hogy Magyarország sok év eladósodása után végleg felszámolhatja a külső adósságát.

Folyamat

Míg 2013-ban a második legmagasabb a GDP 7,8%-a volt a magyar külfölddel szembeni finanszírozási képesség (Hollandia 7,9% után), az előrejelzések alapján 2014-től egészen 2016-ig a magyar adat lehet a legmagasabb az unióban. Ez hozzájárulhat ahhoz, hogy a hazai gazdaság felzárkózhasson az átlagos uniós fejlettségi szinthez. Az EU-28-k nettó külfölddel szembeni finanszírozási képességét a 3. sz. ábra mutatja be:

EU tagállamok nettó külfölddel szembeni finanszírozási képessége,

(GDP százalékában)

*előrejelzés

Forrás: Európai Bizottság

3. sz. ábra

Tovább erősítheti a magyar gazdaság külfölddel szembeni pozícióját, ha tartósan alacsonyan marad a nemzetközi olajár, ahogyan ez az egész Európai Uniónak kedvezne. Ha az előrejelzés helytálló marad, akkor a következő években is rendkívül gyorsan csökkenhet tovább a magyar gazdaság külfölddel szembeni eladósodása. Ezen felül történelmi lehetőség nyílna olyan hosszú távú beruházásokra, amelyek szükségesek a tartós gazdasági felzárkózáshoz.

Eredmény

Nem csak az eddigi szintekhez képest rendkívül erős a magyar gazdaság külfölddel szembeni pénzügyi pozíciója, hanem európai összehasonlításban is kiemelkedő szintű. Ez egy történelmi lehetőséget teremt Magyarország számára, hogy visszafizesse külföldi adósságát és olyan hosszú távú beruházásokat tegyen, amivel a jövőben is elkerülheti az eladósodását. Ilyen befektetési esély például: hazánk energiafüggetlenségének megvalósítása, régiós szinten is domináns magyar vállalatok támogatása vagy K+F ráfordítások emelésével a tudás-alapú gazdasági modell megszilárdítása.

Jelenség

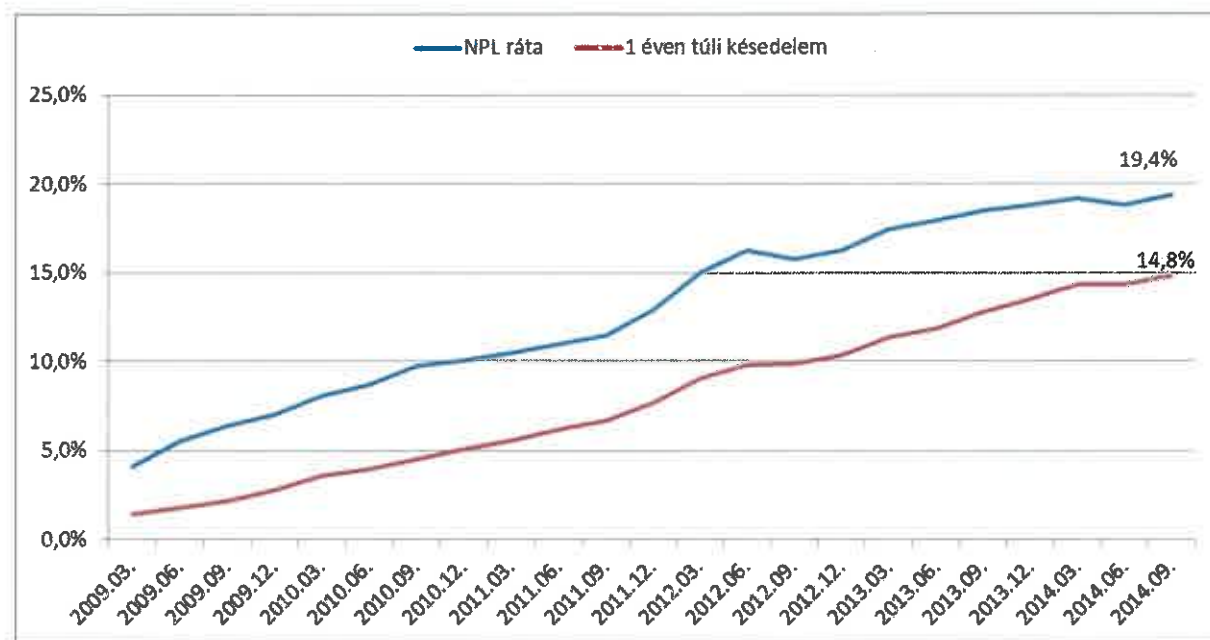
4. A nem teljesítő lakossági hitelek aránya tovább emelkedett Magyarországon

A nem teljesítő lakossági hitelek aránya Magyarországon 2014 harmadik negyedében 19,4%-os rekord magasságba emelkedett. Ezek között a hitelek között túlnyomó részben az egy évnél régebben nem fizető adósok szerepelnek (a teljes hitelállomány 14,8%-a ilyen), ezekben az esetekben már rendkívül alacsony annak az esélye, hogy az adósság valamikor is törlesztésre kerüljön. A jelenlegi helyzet a fizetéseképtelen adósoknak és a pénzügyi intézményeknek sem kedvező. A társadalom egy része kedvezőtlenül érintett, így a kialakult helyzet az egész gazdaságra negatív hatással van.

Folyamat

Az elmúlt években folyamatosan nőtt a nem teljesítő hitelek aránya a lakossági hiteleknél. Alig történt új hitelkihelyezés, miközben a rossz hitelek állománya 2013 eleje óta szinte stagnált és 2014 harmadik negyedében 1243 milliárd forint volt. A teljesítő hitelállománya viszont fokozatosan csökkent a folyamatos tőketörlesztéseknek köszönhetően: a jó hitelek folyamatosan kifutnak, a rossz hitelek viszont bennragadtak a bankok portfóliójában. A nem teljesítő lakossági hitelek állományát (90+ fizetési késedelembe esett ügyletek) és az egy éven túli késedelmek arányát a teljes hitelállományhoz képest a 4. sz. ábra mutatja be:

A háztartási szektor részére nyújtott hitelállomány összetétele

Forrás: MNB

4. sz. ábra

Amiatt, hogy jelentős mennyiségű rossz hitelállomány ragadt benn a bankrendszerben, romlik a szektor hitelezési képessége. Ezért fontos lehet olyan intézkedéseket hozni, amelyek gyorsítják a bankok rossz hitelekhez kötött veszteségleírását és az ilyen típusú adósság egy részének elengedését. Az adósoknak is kedvezne egy ilyen folyamat, ami fokozatosan kivezetné a bankrendszerből ezt az állományt, mert kiutat jelenthetne egy véget nem érő kedvezőtlen helyzetből.

Eredmény

A lakossági hitelek esetében a hitelportfólió tisztulást nagyban segítené a már korábban felvetett „családi csődvédelem” bevezetése. Ennek keretében megoldható lenne, hogy bizonyos feltételek mellett az úgynevezett „walk away” opciójával is élhessen az adós. Ez lehetővé tenné lakáshitel esetén, hogy a lakás elvesztése után az adós tiszta lappal indulhasson, további tartozása elengedésre kerüljön. Ehhez hasonló intézkedésekkel csökkenne azoknak a hiteleknek az állománya, amelyeknél már évek óta nem történt törlesztés. Közép- és hosszútávon ez a lépés a gazdaságra is pozitív hatással volna.

Jelenség

5. Magyarországon a beruházások kitartóan növekednek

A magyar gazdaságban továbbra is rendkívül intenzív a beruházások volumenének növekedése. 2014 harmadik negyedévében 16,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbi

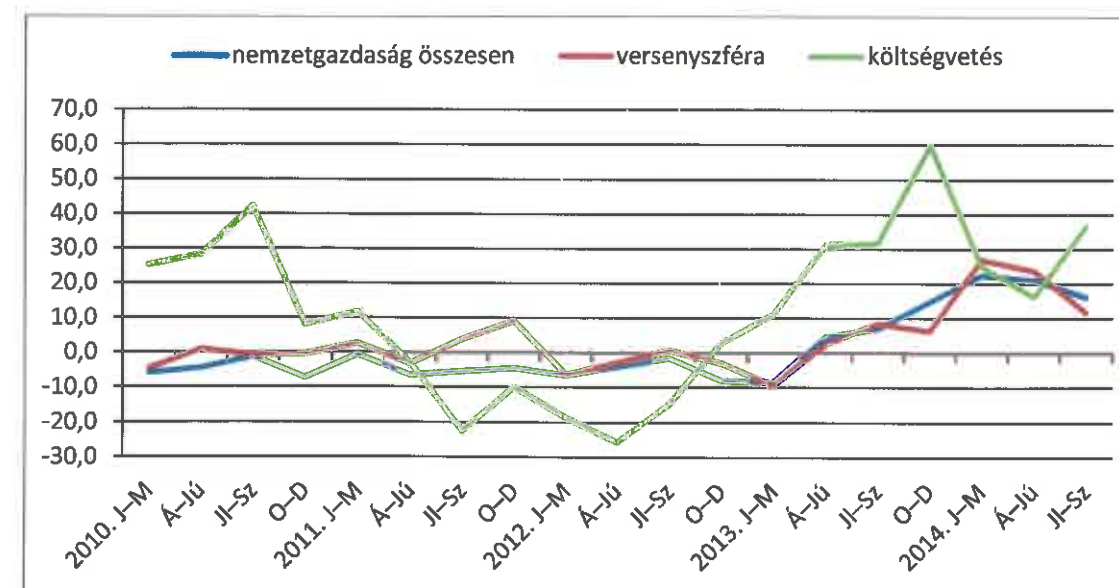
időszakban tapasztalt szintet. Külön kedvező, hogy a gép- és berendezés beruházások az átlagnál gyorsabban 22,2%-kal növekedtek, mivel ezek a típusú beruházások nagyobb mértékben járulnak hozzá a gazdasági termelés növekedéséhez. Viszont több egyedi tényező kifutása miatt 2015-ben már nehezebb lesz fenntartani a jelenlegi kedvező folyamatot.

Folyamat

Éves összehasonlításban 2013 második félévétől kezdve a versenyszféra beruházásai pozitívak, aminek következtében új munkahelyek keletkeztek. Ennek hatására magasabb összesített jövedelemmel rendelkeznek a magyar családok, emelkedhet a belföldi kereslet. A nagyobb kereslet kielégítéséhez újabb vállalati beruházások válhatnak szükségessé. E pozitív folyamat ellenére a következő időkben az uniós források csökkenése nehezítheti a lendület fenntartását. Ez az egyszeri negatív hatás már a harmadik negyedéves beruházási számokban is tükröződik, ahogyan az 5. sz. ábrán is látszik:

A beruházások volumenindexeinek alakulása,

(előző évi azonos időszakhoz képest, %)

Forrás: KSH

5. sz. ábra

A magyar háztartások finanszírozási képessége az elmúlt években kiemelkedő volt, ennek ellenére a lakossági beruházások ez idő alatt gyengén teljesítettek, ez a terület még egy nagy tartalék lehet. Nemzetgazdasági szinten ez akkor lenne igazán kedvező, ha a gazdaság hosszú távú versenyképességét támogatná. Ilyen típusú befektetések lehetnének például a lakások energiahatékonyosságát növelő beruházások. Ezek hatására

tartósan csökkenne az ország energiahordozók terén elszenvedett külkereskedelmi hiánya, ami ez elmúlt években a GDP 6%-át is elérte.

Eredmény

Hosszú távon kedvező lenne, ha jelentősen emelkednének a lakosság energiahatékonysági beruházásai Magyarországon. Erre lenne is igény, hiszen az ilyen típusú állami pályázatok keretei rendkívül gyorsan kimerülnek. A pályázati keretek emelésével, és az ÁFA kulcsok csökkentésével támogatni lehetne az ilyen típusú beruházásokat. Továbbá újabb investíciókat indíthatna be, ha az MNB Növekedési Hitelprogramját kiterjesztenék társasházak energiahatékonysági felújításához nyújtott hitelekre is.

Jelenség

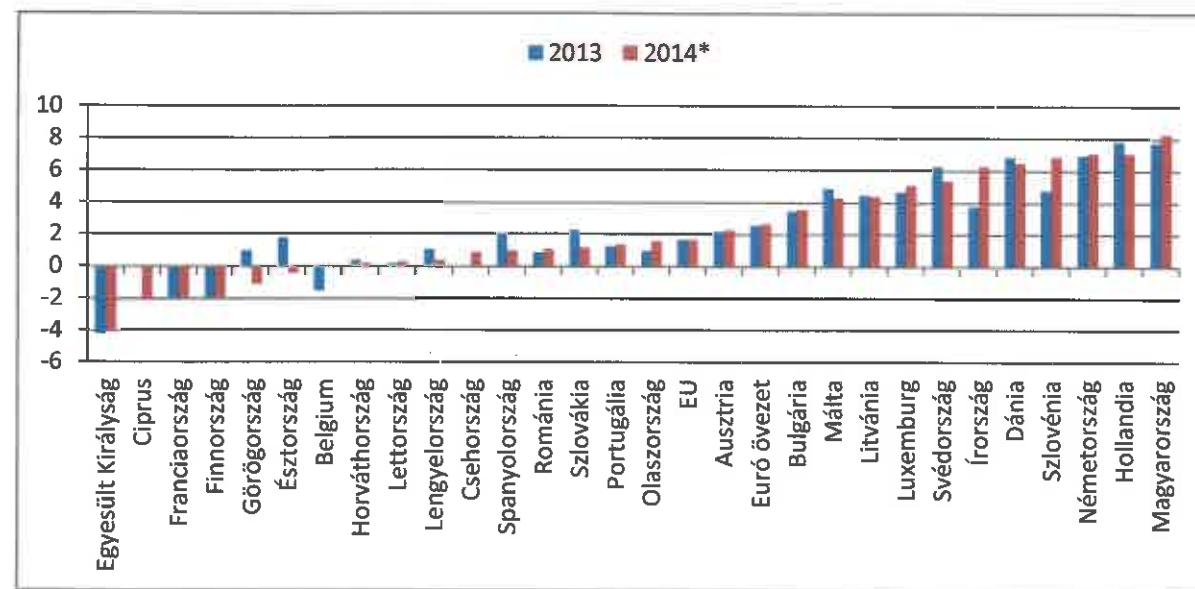
6. Fokozatosan csökkenhet a magyar államadósság finanszírozásának költsége

Az Európai Bizottság becslése szerint a magyar állam 2014-ben a GDP 4,1%-át fordíthatja adósság finanszírozására. Jövőre, hosszú idő után először, 4%-os határ alá csökkenhet ez az összeg: 2015-ben várhatóan a GDP 3,9%-a lehet ez az érték. Ez 2013-hoz képest komoly javulást jelenthet, amikor még a GDP 4,6%-a volt az állam kamatkiadása. A magyar adósság finanszírozási terhe folyamatosan csökken, de ennek ellenére is magasabb, mint a 2,6%-os uniós átlag, holott a magyar államadósság/ GDP mutató már jelentős mértékben az uniós átlag alatt van.

Folyamat

Éveken keresztül az Európai Unó országai közül Magyarország is a három ország egyike volt, amelyek államadósságának kamatkiadása, az ország GDP-jének a legnagyobb százalékát tette ki. 2014-ben várhatóan Magyarország már csak az ötödik legmagasabb összeget fizeti Írországgal holtversenyben. A relatív javulást hazánk elsősorban annak köszönheti, hogy az államadósság mérséklődött, míg a többi tagállam egyre inkább eladósodott. Az államadósság finanszírozási költségeit egyes európai országokban a 6. sz. ábra mutatja be:

Európai Unió tagállamai államadósság finanszírozáshoz kapcsolódó kamatkiadásai (a GDP százalékában, 2014 becslés)

Forrás: Európai Bizottság

6. sz. ábra

Csökkeni kezdett a magyar állam kamatkiadása, ami elsősorban az MNB-nél bekövetkezett monetáris politikai fordulatnak köszönhető, aminek következtében világviszonylatban is kiemelkedő mértékű kamatcsökkentés történt. Emellett az elmúlt évekhez képest kedvező, hogy egyre inkább belföldi szereplők finanszírozzák az államadósságot, így a kamatok növekvő része belföldön marad. Sokat javult a helyzet az állam kamatkiadása szempontjából, de más európai országokhoz képest még így is hátrányban van Magyarország.

Eredmény

A javulás ellenére még mindig nagyon magas az állam kamatkiadásának az aránya a GDP-hez képest, ezért fontos tovább csökkenteni az államadósságot. Ajánlatos egyre kisebb mértékben a deviza alapú államadósság finanszírozására támaszkodni, mivel a forintgyengülés figyelembevételével ezek a források jellemzően drágábbak, mint a forintforrások.

Jelenség

7. K+F ráfordítások terén Magyarország kezd felzárkózni az uniós átlaghoz

Magyarországon az Európai Unióhoz való csatlakozás óta jelentős mértékben nőttek a kutatási és fejlesztési ráfordítások, így ezen a téren csökkent a különbség a fejlettebb európai gazdaságokhoz képest. 2004-évből összesen 0,91 százalékpont volt

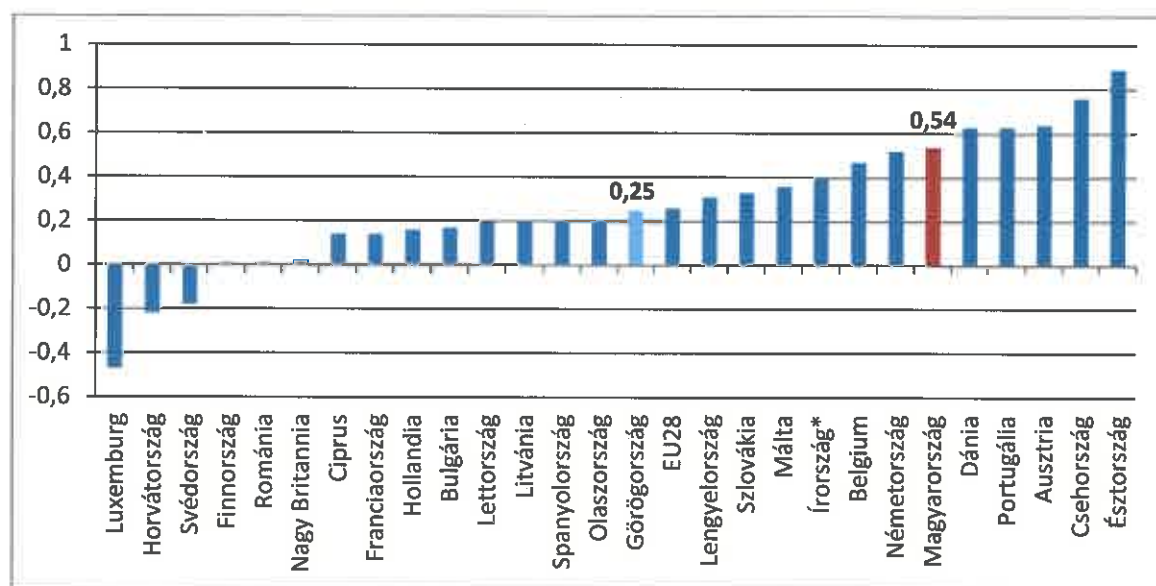

Magyarország lemaradása az uniós átlag GDP arányos K+F ráfordításokhoz mérten. Ez 2013-ban már csak 0,61 százalékpont volt, mert a magyar K+F aktivitás gyorsabban növekedett, mint az uniós átlag. A fejlődés ellenére még mindig csak az uniós arány 70%-a fordítódik kutatásra, ezért fontos ezt a tevékenységet tovább erősíteni.

Folyamat

Magyarországnak 2004 óta a K+F terén elért előretörésnek köszönhetően sikerült megelőzni Olaszországot, Spanyolországot, Luxembourgot és Horvátországot, így középmezőnybe került a magyar K+F kiadás. A régióban több ország is jelentősen tudta növelni kutatási tevékenységét. A szlovénok, észtek és csehek különösen jó teljesítményt nyújtottak, de hazánk is a felülteljesítők között volt. A K+F ráfordítások GDP arányos növekedését 2004-hez képest a 7. sz. ábra mutatja be:

K+F ráfordítások változása 2004 és 2013 között, a GDP százalékában

Forrás: Eurostat

7. sz. ábra

A magyar gazdaságban a K+F-re fordított összeg 2013-ban elérte a GDP 1,41%-át, míg az uniós átlag 2,02%-on állt. Szektor lebontásban kedvező, hogy Magyarországon jelentős az üzleti szereplők tevékenysége ezen a területen. A felsőoktatási intézmények részesedése viszont csökkent a 2004 óta eltelt 10 évben és ezzel az uniós átlag alá esett. A magyar egyetemek növekvő kutatási és fejlesztési tevékenysége egy olyan terület, amely tartalékot jelenthet a kutatás-fejlesztési ráfordítások növelésénél.

Eredmény

Magyarország egyik siker területe a K+F, ahol az elmúlt pár évben kiemelkedő fejlődést ért el az ország. Ennek köszönhetően a high-tech ipari ágazatokban is csökkent a gazdaság lemaradása az európai átlaghoz képest. A jövőben egyre inkább fontos szempont lehet, hogy a kis- és közepes méretű vállalatok aktívak legyenek a kutatás és fejlesztés területén a külföldi tulajdonosok kezében lévő nagyvállalatok mellett.

Jelenség

8. Javult Magyarország versenyképessége az elmúlt egy évben

A Világ Bank minden évben kiadja a „Doing Business” elnevezésű nemzetközi versenyképességi rangsort. A 2013-ban kiadott index szerint Magyarország még az 58. volt, míg az idei „Doing Business 2015” alapján, már az 54. lett. Négy helyet javult az ország pozíciója, de a magyar gazdaság továbbra is jelentős lemaradásban van, főleg az építési engedélyeztetés és az adózás terén. Ezeken a területeken a hatékonyság javítására és bürokráciacsökkentésre lenne szükség.

Folyamat

A javulás ellenére lemaradásban vagyunk a régió többi gazdaságához képest. Versenyképességben csak Horvátország ért el nálunk rosszabb helyezést. Fontos lenne magasabb prioritással kezelni az adminisztrációs terhek és a bürokrácia csökkentését, mivel a régiós versenytársak folyamatos erőfeszítéseinek köszönhetően a magyar gazdaság hátrányba került. A 8. sz. tábla a versenyképességi indexnél elért helyezést mutatja 2013-ban és 2014-ben.

"Doing Business" versenyképességi rangsor

Ország	2014-es helyezés	2013-as helyezés
Hong Kong	3	3
Dánia	4	4
USA	7	7
Németország	13	14
Észtország	16	17
Ausztria	19	21
Lettország	21	29
Litvánia	24	24
Lengyelország	30	32
Szlovákia	35	37
Szlovénia	46	51
Csehország	47	44
Románia	50	48
Olaszország	52	56
Magyarország	54	58
Oroszország	64	62
Görögország	65	61
Horvátország	67	65

Forrás: Világbank 8. sz. tábla

Magyarországon az elmúlt egy évben a „hitelhez jutásban” sikerült a legnagyobb előrelépést tenni. Itt 38 helyet javult a magyar gazdaság, már 17. a vizsgált 189 országból. Javult a pozíciónk az adófizetés terén is, összesen 7 helyet lépve előre. Közben jelentős romlás volt megfigyelhető az új vállalatok alapításánál, ahol 33 helyet visszaesett a magyar helyezés. A jövőben több területen is egyszerre lenne szükség a javulásra, hogy a régiós versenytársakat visszaelőzhesse Magyarország.

Eredmény

A gazdasági növekedés szempontjából különösen fontos, hogy csökkenjenek a cégek adminisztrációs terhei. Ezek arányaiban a kisebb vállalatoknak jelentenek nagyobb nehézségeket, mert itt akadályozzák legjobban az előrelépést. Hatékonyabb állam és rugalmasabb szabályozás kellene, ami hozzájárulna a vállalatok méretének és termelékenységének növekedéséhez, a magyar gazdaság növekedési ütemének a fejlődéséhez.

Jelenség

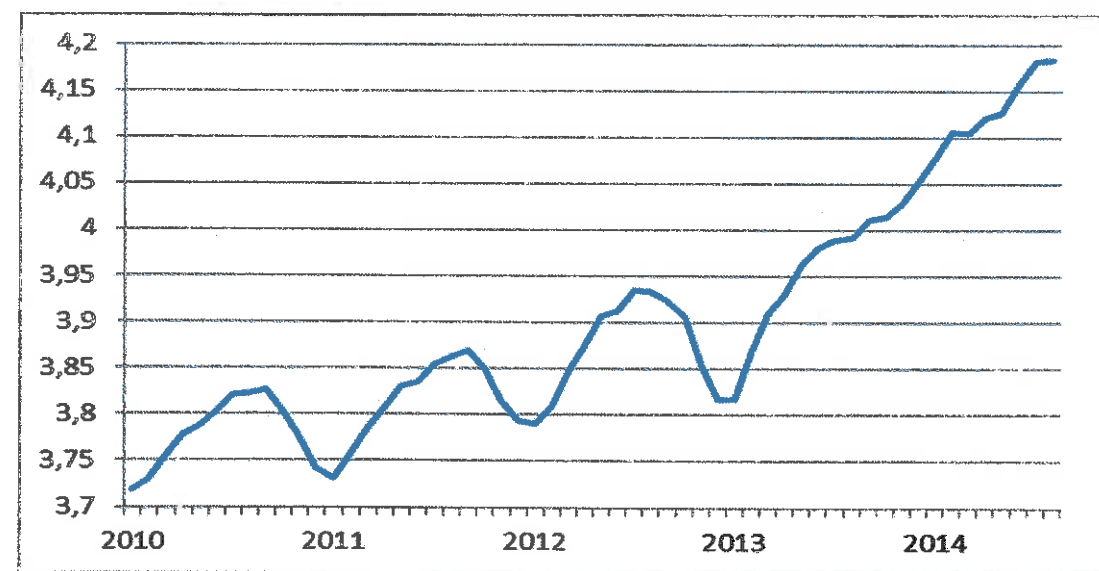
9. A foglalkoztatás terén rekord év lehet 2014, a magyar gazdaságtörténelemben

Magyarországon 2014-ben áttörés történt a foglalkoztatás területén, mivel a foglalkoztatási ráta átlépte a 60%-os határt (15-64 éves korosztály esetében). A foglalkoztatottak száma is tovább emelkedett, ez 2014. augusztus-október időszakban átlagosan 4 millió 184 ezer fő volt. Ez azt jelenti, hogy 192 ezerrel többen dolgoztak, mint egy évvel korábban. Öt éves időtávlatban már 395 ezer új munkahely keletkezett. Az új munkahely-teremtési ütem 2014-ben a magyar gazdaságtörténelemben még nem tapasztalt mértékűre gyorsult.

Folyamat

2014-ben rendkívül jól teljesített a magyar munkaerőpiac. Szeptemberben a reálbérek 3,3%-kal emelkedtek az egy évvel korábbi sinthez képest. Októberben a foglalkoztatási ráta a 15-64 éves korosztályban elérte a 62,9%-ot. Hosszú idő után idén sikerült átlépni a 60%-os pszichológiai határt. A foglalkoztatottak számának alakulását a 9. sz. ábra mutatja be:

A foglalkoztatottak számának alakulása, millió fő

Forrás:KSH

9. sz. ábra

A kiemelkedő magyar teljesítményt jelzi, hogy az elmúlt egy év alatt Magyarország érte el a legnagyobb munkanélküliségi ráta csökkenést az Európai Unióban. A munkanélküliség 7,1% lett, de ez az érték nehezen összehasonlítható korábbi adatokkal, mivel sokan léptek be a munkaerőpiacra azok közül, akik korábban nem dolgoztak. A

2010-es gazdaságilag aktívák számával számolnánk a jelenlegi foglalkoztatási szintet, akkor csak 2,5%-os lenne a munkanélküliségi ráta. Foglalkoztatás terén az elmúlt év teljesítményét figyelembe véve gyorsan felzárkózhat a magyar gazdaság Nyugat Európához.

Eredmény

2014 a foglalkoztatás szempontjából várhatóan történelmi év lesz, mivel soha nem látott számú új munkahely keletkezett az előző évhez képest. Kezdenek beérni a korábbi gazdaságpolitikai intézkedések. A kibővült munkaerőpiac olyan gazdasági alapot jelenthet, ami éveken keresztül hozzájárulhat a gazdasági növekedés gyorsulásához.

Jelenség

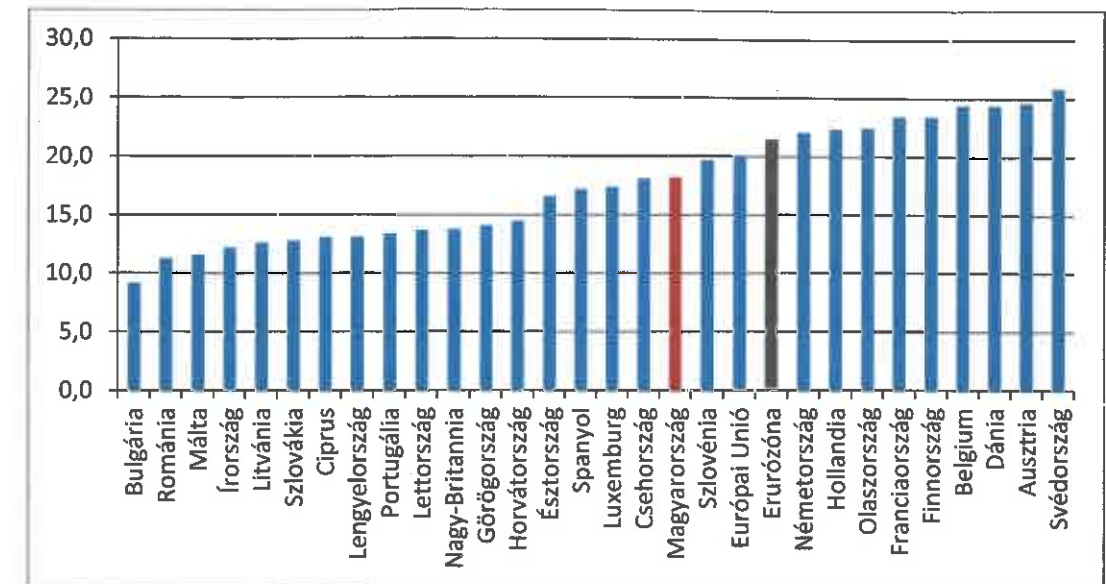
10. Magyarországon továbbra is magas a munkát terhelő adók szintje

Magyarországon a munkára rakódó adókból származó bevétel 2012-ben a GDP 18,2%-ára esett vissza az Eurostat összesítése szerint. Ezzel az uniós 20,1%-os átlag alatt volt, de régiós szinten továbbra is az egyik legmagasabb, csak Szlovéniában nagyobb ez a mutató. Itthon a fogyasztást terhelő adók GDP arányosan a második legmagasabbak az EU-28-ak között. Ez is mutatja, hogy a magyar adórendszer a fogyasztás helyett elsősorban a foglalkoztatást támogatja.

Folyamat

Hazánkban a munkára rakódó adók mértéke 2008-ban volt a legmagasabb, amikor a GDP 20,7%-át tette ki, azóta ez az arány folyamatosan csökken. Ahhoz, hogy tovább mérséklődhessen a munkát terhelő adók súlya, elsősorban a GDP arányos állami kiadásokat kellene csökkenteni, hogy az adócentralizáció mértéke is csökkenni tudjon. Erre szükség lenne, mert régiós összehasonlításban még mindig magas a munkát terhelő adószint Magyarországon, ahogy ez a 10. sz. ábrán látható.

A munkára rakódó adóteher, GDP százalékában, 2012

Forrás: Eurostat

10. sz. ábra

Európa-szerte összehasonlítható adózási adatok csak 2012-ig érhetőek el, de Magyarországon 2013-ban és 2014-ben is csökkentek a munkára rakódó terhek. Várhatóan ez a kedvező folyamat folytatódik. Egy másik kiváló attribútuma a magyar adórendszernek, hogy alacsony a tőkét terhelő adók szintje (hatodik legalacsonyabb az unióban). A magyar gazdaság még mindig tőkeszegény és ebből következően a tőkefelhalmozást inkább ösztönözni kell az adózással.

Eredmény

További adó- és járuléksökkentésekre lesz szükség ahhoz, hogy régiós szinten is versenyképes maradjon a magyar adórendszer. A sikeres munkahelyteremtés ellenére a magyar foglalkoztatási ráta még mindig alacsony az uniós átlaghoz képest. Fontos, hogy az adórendszer is munkahelybarát legyen és ha költségvetési mozgástér nyílik adócsökkentésre, akkor az ilyen típusú adókat mérsékelni kell.

Jelenség

11. A kiskereskedelemben kitart a pozitív trend

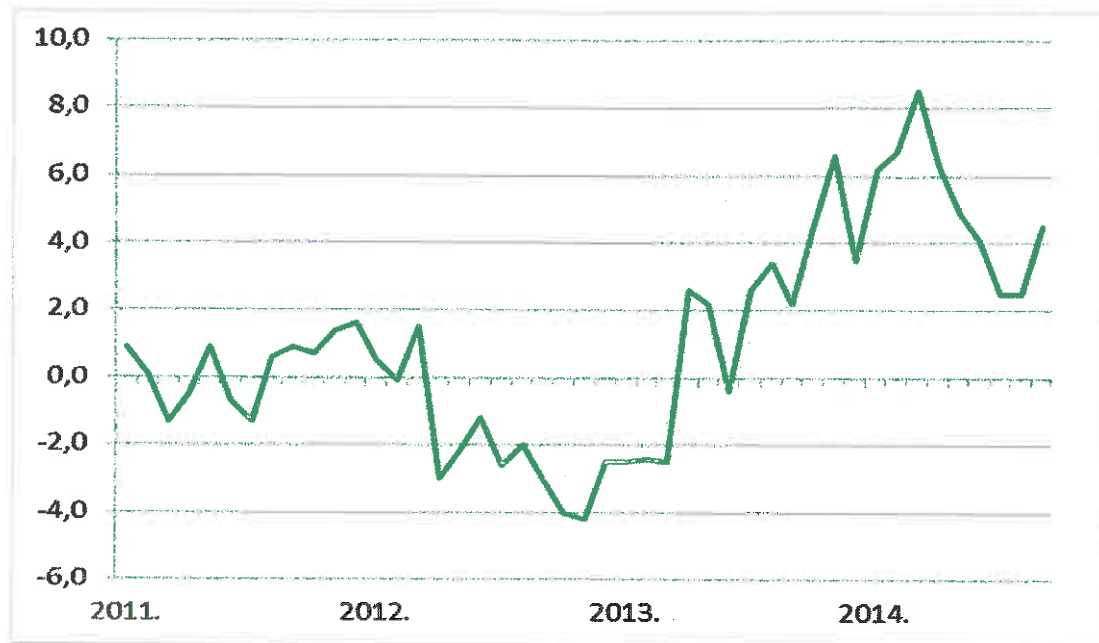
2014 első kilenc hónapjában 5,1%-kal emelkedett a kiskereskedelmi forgalom volumene Magyarországon. Két gyengébb hónap után szeptemberben ismét erősödött a forgalom, amikor 4,5%-kal volt magasabb az egy évvel korábbi szinthez képest. Az eddig látott bővülés a lakossági fogyasztásnál még nem veszélyeztette a külkereskedelmi mérleg egyenleg többletét a magasabb importon keresztül. Ez a folyamat jelenleg úgy segíti a

GDP növekedését, hogy közben nem romlik a külső pénzügyi egyensúlya a magyar gazdaságnak.

Folyamat

Kedvezett a lakossági fogyasztásnak, hogy 2014 harmadik negyedében történelmi mélypontra volt az infláció, miközben emelkedtek a munkából származó keresetek. A foglalkoztatási helyzet folyamatosan javult, ennek hatására a fogyasztói bizalom és a kiskereskedelmi forgalom is növekedni tudott. A 11. sz. ábra a kiskereskedelmi forgalom alakulását mutatja be:

A kiskereskedelmi forgalom változása az előző évi azonos időszakhoz képest

Forrás: KSH

11. sz. ábra

A magasabb lakossági fogyasztás hatására növekedhetnek az állam bevételei, ezzel párhuzamosan nőhet a költségvetési mozgástér is. Emiatt várhatóan nem lesz szükség költségvetési szigorításra, ami a fogyasztói bizalom javulásához járulhat hozzá. További volumennövekedést jelenthet a kiskereskedelmi forgalom esetében, ha tartósan alacsonyan alakulnak a nemzetközi energiaárak, mivel így több pénz maradhat a családoknál.

Eredmény

A jövőben is folytatódhat a kiskereskedelmi forgalom bővülése, ahogy folyamatosan javul a családok jövedelmi helyzete. Ez pozitív hatással lesz a magyar gazdasági növekedésre. Fontos, hogy a válság előtti időszakokkal ellentétben a fogyasztás

emelkedése ne hitelfelvételből történjen. Nagyon kedvező, hogy erre utaló jelek még nincsenek.

Jelenség

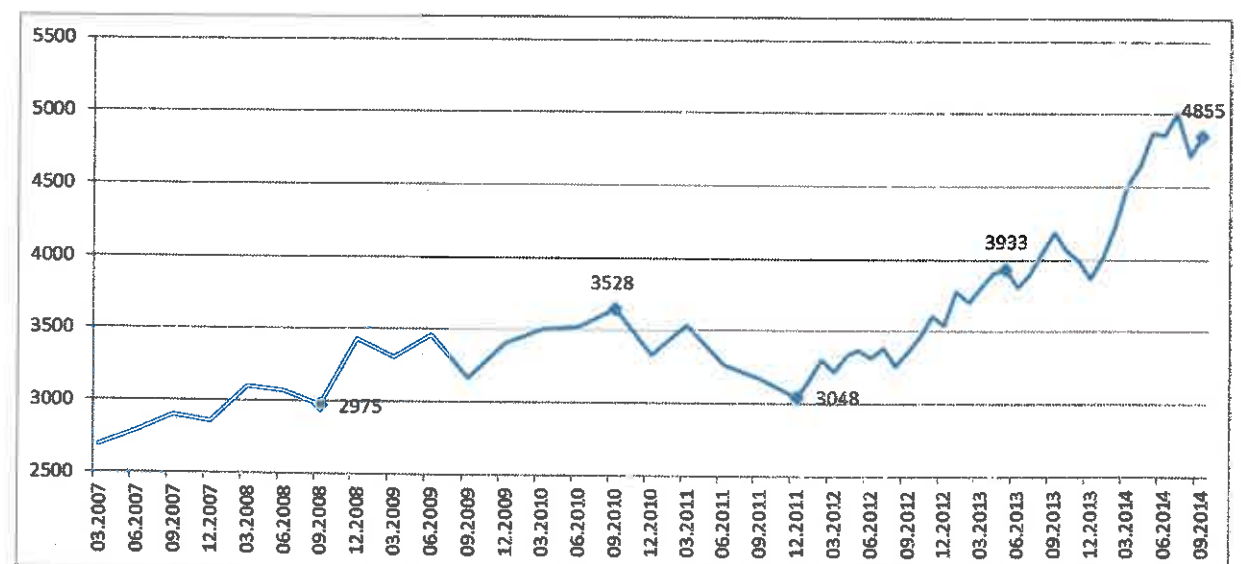
12. Jelentősen megnőtt a bankok állampapír állománya Magyarországon

Az elmúlt években jelentősen megnőtt a magyar bankrendszer szereplői kezében lévő forint alapú állampapírok állománya. 2014 harmadik negyedévének végére ezek értéke elérte a 4855 milliárd forintot. Az elmúlt másfél évben, a monetáris politikai fordulat után, több mint 900 milliárd forinttal növekedett a magyar bankok és szakosított pénzügyintézetek állampapír állománya, ami 23%-os növekedésnek felel meg. Ez a folyamat is hozzájárult ahhoz, hogy egyre inkább belföldi szereplőkhöz kerüljön az államadósság finanszírozása és csökkenjen a magyar gazdaság bruttó külső adóssága.

Folyamat

Az elmúlt években hasonló mértékű növekedés történt a bankok állampapír állományánál, mint amilyen a lakosság állampapír állományánál volt. Ennek következtében csökkent a külföldi befektetők súlya az állampapír tulajdonosi szerkezetében. A bankok és szakosított pénzügyintézetek állampapír állományának változását a 12. sz. ábra mutatja be:

A banki állampapír állomány alakulása, milliárd Ft.

Forrás: ÁKK

12. sz. ábra

A növekedése ellenére még mindig körülbelül 1000 milliárd forinttal elmarad a kéthetes MNB betétállományától a bankok forint alapú állampapír állománya. A gazdaság számára kedvezőbb, ha a bankok államkötvényekbe fektetnek, mintha a jegybanknál

tartanák ezt a pénzt, mert ezzel az állampapír kamatokat lejjebb szorítják és az állam által fizetett kamatok is belföldön maradhatnak. Természetesen ennél még jobb lenne, ha a reálgazdaság finanszírozásába folyna egyre több banki forrás, így ez a vállalatok növekedését segíthetné.

Eredmény

Kedvező, hogy a bankok növelték állampapír állományukat, mert ezáltal csökkenhet a magyar gazdaság külfölddel szembeni bruttó adóssága. Ahhoz, hogy ez folytatódjon a bankoknak csökkenteni kellene a kéthetes jegybanki betétekbe elhelyezett eszközeiket, ami szintén javítana a külső adóssági rátán. Az MNB-nek is lépéseket kellene tennie, hogy az állampapírokhoz képest kevésbé vonzó alternatívát jelentsenek a kéthetes betétek.